Till
Mark- och miljödomstolen
Via Kommunstyrelsen@stockholm.se

Överklagande av antagen detaljplan för Djurgården 1:38 m.fl. i stadsdelen Djurgården, Stockholm, S-Dp 2012-03013

Djurgårdens Hembygdsförening (Dhf) har tidigare yttrat sig flera gånger till Stockholms stadsbyggnadskontor efter inbjudan till samråd om detaljplan för statliga byggnadsminnet Beckholmen. Sedan planen nu antagits trots viktiga invändningar från flera remissinstanser överklagar Djurgårdens Hembygdsförening (Dhf) planens antagande. Vi hänvisar i stora stycken till våra tidigare yttranden men vill lämna kompletterande yttrande med anledning av det nu antagna förslaget.

Som framhålls i planbeskrivningen: ” Beckholmen är i sin helhet Stockholm stads bäst bevarade marina varvs- och verkstadsmiljö med anor från 1600-talet. ”…” Verksamheten har höga kulturhistoriska värden då den representerar en obruten varvshistorisk tradition. De verksamheter som idag är aktiva på platsen har alla en marinhistorisk koppling. Beckholmen ingår i en större kulturhistorisk maritim miljö med Skepps- och Kastellholmen, Galärvarvet och Djurgårdsvarvet. Beckholmen och ett antal övriga marint anknutna delar ingår i den så kallade Stockholms sjögård i den sydligaste delen av Nationalstadsparken”. Planområdet är beläget inom riksintresset för kulturmiljövården Stockholms innerstad med Djurgården. Det är alldeles uppenbart att den planerade utbyggnaden skulle starkt skada Stockholms berömda historiska stadsbild vid Saltsjön.

Dhf anser liksom planförfattaren att Beckholmen med sina marina miljöer är av mycket stort historiskt värde och efter senaste restaureringen av huvudholmen med sina historiska inslag mycket besöksvänlig. Särskilt den fortsatta driften av de två äldsta historiska dockorna är mycket glädjande. Det har också varit glädjande att entusiasterna kring det 1992 grundade Stockholms Reparationsvarv kunnat driva sin verksamhet vidare, som det enda större reparationsvarvet i denna del av Sverige sedan samtliga tidigare stockholmsvarv lagts ner av lönsamhetsskäl, även om varvet nu har kommersiella ägare. Dhf bedömer ändå liksom dessförinnan Svenska staten och tidigare ståthållaren att den planerade kraftiga utvidgningen av verksamheten är ett mycket riskabelt högriskprojekt.

Tidigare ställningstaganden

Planarbetet har pågått under påfallande lång tid. Redan när ärendet togs upp i stadsbyggnadsnämnden i juni 2012 reserverade sig den nuvarande politiska majoriteten mot den stora verkstadshallens visuella skada på det historiska landskapet. Ett skäl till att ärendet blev liggande så länge torde vara den tidigare ståthållarens klart negativa inställning till utbyggnaden, främst av ekonomiska skäl och med den industriella kompetens han innehade. Vid möte med Dhf:s styrelse förklarade ståthållaren att han ansåg utbyggnadsförslaget vara ekonomiskt osunt, en bedömning som Dhf kan förstå. Alla varv i Stockholm och Mellansverige har som bekant lagts ned som olönsamma. Det stora Finnboda Varv som länge drev verksamhet i Beckholmsdockorna både före och efter marinens tid lämnade 1984 verksamheten på Beckholmen av samma skäl och gick slutligen själv i konkurs 1991 trots statliga räddningsaktioner och bolagsombildningar. De olika grupper som under senare år har drivit utbyggnadsförslaget har i stort sett varit

maritima entusiaster; inga verkligt hållbara kalkyler för driften av den mycket större planerade verksamheten har kunnat presenteras.

Förutom det ekonomiska risktagandet, som egentligen inte är Dhfs ansvarsområde, vill vi återigen citera den tidigare i planärendet redovisade bedömningen av de påtagliga skadorna på riksintresset: ”För riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården bedöms konsekvenserna bli märkbara för uttrycken stadens siluett, flottans miljöer och för Beckholmen där bebyggelsen och topografin på den centrala delen av ön blir mindre synlig från omgivningen. Dessutom påverkas upplevelsen av stadslandskapet, stadens inlopp och kontakten mellan vattenrummen i centrala Stockholm negativt.”

Dhf delar helt den den bedömningen trots den stora bearbetning som har skett. Det rör sig som tidigare dels om den höga stadsmiljöstörande verkstadshallen dels utfyllnaden med sprängsten i väster. Föreningen vill påminna om att förslaget till en hög verkstadshall uppe på land ursprungligen en gång för många år sen lanserades av Djurgårdsförvaltningen eftersom man bedömde att en fortsatt varvsverksamhet i fria luften i de gamla dockorna skulle vara hälsovådlig. Denna bedömning avvisades redan tidigt av hälsovårdsmyndigheterna. Följaktligen har alla senare förslag inneburit fortsatt och utvidgad verksamhet i de gamla dockorna och *dessutom* att visst mindre tonnage av ungefär skärgårdsbåtsstorlek genom omfattande nya tekniska konstruktioner skulle kunna lyftas upp på mark och bearbetas inom en hög föreslagen mycket stadsbildsstörande varvsbyggnad.

Dhf har alltid hävdat vikten av att den tradionella varvsverksamheten kan fortgå på Beckholmen, men avstyrker med skärpa den för det historiska byggnadsminnet helt främmande höga verkstadshallen, även efter bearbetningen av arkitekturen och även om en lägre hall som inte stör stadsmiljön vore acceptabel. Dhf befarar också att den tidigare ståthållarens bedömning att den starkt utökade verksamheten skulle kunna leda till varvets ekonomiska kollaps är helt riktig.

Dhf avvisar också, liksom tidigare länsstyrelsen, **med skärpa** utfyllnaden med sprängsten i vattenområdet i väster. En sådan utfyllnad kräver vattendom, som kan överklagas upp till högsta intans.

Det är vidare enligt vår mening ganska häpnadsväckande att man fortfarande talar om att förlägga delar av marinens verksamhet till Beckholmen, i huvudstadens absoluta mitt. Redan år 1969 förlades den strategiska delen av marinen av säkerhetskäl från Stockholm till bergrum på Muskö. Erfarenheten från pågående krig i Ukraina och Ryssland visar ju att sådan marin verksamhet kan leda till förödande bomb- och drönaranfall, som alls inte bara omfattar själva varvsverksamheten utan hela den omgivande stadsmiljön. Sverige och Stockholms hamnområde kan ju numera som del av NATO komma att betraktas som lovligt byte för angripare.

Markbehandling och nya kajer
Beckholmen är ju numera i helhet statligt byggnadsminne, där visserligen fortsatt varvsverksamhet är en önskvärd del av byggnadsminnet. Den pågående dockverksamheten har fortfarande en historisk relevans och holmen är ett ganska pittoreskt inslag i den historiska stadsmiljön.

I det aktuella förslaget är däremot västra Beckholmen med sina nya stenkajer och utan varje grönt inslag fullständigt främmande för den historiska vattenmiljön. Dhf anser att även denna del av den historiska holmen måste vara anpassad för dess karaktär av statligt byggnadsminne med historiska inslag av mjuka former och grönska. Att flytta den roliga bevarade ”giraffkranen” till en ny udde med sprängsten ser löjligt främmande ut.

Den historiska bebyggelsen
Dhf är däremot positiv till att den så kallade Stenvillan med omgivande parkområde öppnas för allmänheten även om den speciella parkmiljön bör bevaras. Övriga privatbostäder ger liv åt holmen, men att den centrala delen av den historiska Beckholmen även i fortsättningen skall vara avstängd som privatbostad känns mycket främmande.

Djurgårdens Hembygdsförening hävdar alltså bestämt att föreliggande stadsplaneförslag skall avvisas och ett nytt detaljplaneförslag utarbetas där den historiska varvsverksamheten skyddas men den stora verkstadshallen helt utgår och inga ytterligare utfyllnader sker i väster.

Stockholm den 20 oktober 2026

Kerstin Brunnberg
Ordförande

Göran Söderström
plangruppen